

Ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος ως Πνευματικός Πατέρας - Του Μητροπολίτη Μιλήτου Αποστόλου

/ [Γνώμες](#)

[Μέρος τοῦ παρόντος κειμένου εἶχε προετοιμαστεῖ νὰ παρουσιαστεῖ ὡς εἰσήγηση σὲ ἡμερίδα ποὺ διοργανώθηκε ἀπὸ τὸν Πολιτιστικὸ Σύνλογο Μικρασιατῶν Ν. Ἐφέσου «ὁ Ἡράκλειτος», τὸν Δῆμο Δίου-Ολύμπου, τὴν Περιφερειακὴ Ἐνότητα Πιερίας, τὴν Ἰμβριακὴ Ἑνωσι Μακεδονίας-Θράκης καὶ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Κίτρους, πρὸς τὴν τιμὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ λόγῳ τῶν ἐκτάκτων καιρικῶν φαινομένων καὶ τῶν ἐπισυμβάντων καταστροφῶν στὴν περιοχὴ τῆς Κατερίνης, ἡ ἡμερίδα ἀναβλήθηκε.]

**Ἀφιερωματικὸ κείμενο ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ἐκλογῆς τῆς Α.Θ.
Παναγιότητος,
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου
(22 Ὀκτωβρίου 1991 - 22 Ὀκτωβρίου 2023)**

τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μιλήτου Ἀποστόλου,
Καθηγουμένου Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς
Ἁγίας Ἀναστασίας Φαρμακολυτρίας

Γιὰ νὰ μελετήσῃ κάποιος τὸ ζήτημα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρέπει ὅπωςδῆποτε νὰ ἐκκινήσῃ ἀπὸ τὴν Ρωμιοσύνη, διότι Ρωμιοσύνη καὶ Μεγάλη Ἐκκλησία - Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, Ρωμιοσύνη καὶ Ἑλληνισμός εἶναι ἔννοιες ὅχι ἀπλῶς συγγενεῖς καὶ συγκλίνουσες ἀλλὰ παράλληλες, ὁμοιόπτωτες καὶ ἀλληλοπεριχωρούμενες• εἶναι μὲ ἄλλες λέξεις οἱ δύο ὅψεις τοῦ ἰδίου νομίσματος, διότι ἡ μία δὲν μπορεῖ νὰ νοηθεῖ ξέχωρα ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ἡ Ρωμιοσύνη - ἃς γίνῃ αὕτῃ ἡ ἀπαραίτητη διευκρίνηση - δὲν εἶναι μιὰ ἐθνικὴ - ἐθνοτικὴ κατηγορία ἢ μιὰ φυλετικὴ συνομοταξία, ἀλλὰ τὸ πολυσυλλεκτικὸ καὶ ὑπερεθνικὸ ἐκεῖνο μέγεθος ποὺ προκύπτει ἀπὸ τὴν γόνιμη συνάντηση καὶ τὴν καρπογόνον ἀνάκραση τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀνυπέρβλητης ἐλληνίδος γλώσσας καὶ φιλοσοφίας μὲ τὴν χριστιανικὴ ἀποκάλυψη ἐπάνω στὸ εὐφορο ἔδαφος ποὺ εἶχε καλλιεργηθεῖ ἀπὸ τὴν ρωμαϊκὴ νομικὴ καὶ πολιτισμικὴ παράδοση. Ἡ κρατικὴ, ἂν θέλετε, ἔκφραση τῆς συνάφειας αὐτῆς εἶναι ἡ Ἀνατολικὴ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία, αὕτῃ ποὺ ἡ δυτικὴ ἱστοριογραφία - ὅχι δίχως ὑποτιμητικὴ διάθεση - ὀνόμασε Βυζάντιο.

Τὸ οὕτως καλούμενο, λοιπόν, Βυζάντιο εἶναι γιὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ ἡ Οἰκουμένη, ὅπως ἄλλωστε φανερώνει ἡ προσθήκη στὴν φήμη τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ προκαθημένου τοῦ τίτλου «Κριτῆς τῆς Οἰκουμένης» καὶ ἡ ὁποία ὡς γνωστὸν ἀνάγεται στὶς ἀρχὲς τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος, ὅταν ὁ παρεπιδημῶν στὴν Βασιλεύουσα, διὰ τὸν φόβο τοῦ Χαλίφη Ἀλ Χακίμ, Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος ὁ Β΄ κλήθηκε ὡς ἐπιδιαιτητῆς στὴν διαμάχη ποὺ εἶχε ξεσπάσει μεταξὺ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Σεργίου τοῦ Β΄ καὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Βουλαγοροκτόνου ἐξ αἰτίας τοῦ ἀλληλέγγυου φόρου. Δὲν ἐνδιαφέρουν στὴν παροῦσα περίσταση οἱ ἱστορικὲς λεπτομέρειες, τὸ σημαντικὸ εἶναι νὰ κρατήσουμε ὅτι αὕτῃ ἡ διένεξη ἀφοροῦσε στοὺς δύο πυλῶνες τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, δηλαδὴ τῆς Οἰκουμένης, ἐξ οὗ καὶ ὁ σχετικὸς τίτλος.

Ἡ «Βασιλεία» ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ «Ἱερωσύνη» ἀπὸ τὴν ἄλλη εἶναι τὰ δύο θεμέλια πάνω στὰ ὁποῖα οἰκοδομεῖται ἡ ὅλη πολιτικὴ θεολογία τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμαϊκῆς

Αυτοκρατορίας, ή όλη της ύπαρξη και υπόσταση για να ακριβολογοῦμε. Είναι εξόχως χαρακτηριστική ή αναφορά στο περίφημο έργο της «Είσαγωγής (ή Έπαναγωγής) του Νόμου» -της νομικής αυτής συλλογής της Μακεδονικής Δυναστείας, που αποδίδεται στον Μ. Φώτιο: «Της πολιτείας έκ μερών και μορίων αναλόγως τῷ ανθρώπῳ συνισταμένης, τὰ μέγιστα και αναγκαιότατα μέρη βασιλεύς έστι και πατριάρχης, διό και ή κατά ψυχήν και σῶμα τῶν ὑπηκόων εἰρήνη και εὐδαιμονία βασιλείας έστι και άρχιερωσύνης έν πᾶσιν όμοφροσύνη και συμφωνία»[C. E. Zachariae (ed.), *Librorum Juris Graeco-Romani*, Lipsiae, 1852, σ. 68.].

Τὰ ανθρώπινα όμως, έρχονται και παρέρχονται, ή ιστορία γοργά τρέχει και οί Αυτοκρατορίες όσο κραταιές και θεοφρούρητες και άν είναι, «Κύριος οἶδε» τὸ γιατί, κάποτε έκπíπτουν. Κι έτσι μιὰ μέρα, μέρα που σημάδεψε άνεξίτηλα όλην τή Ρωμιοσύνη, ή Αυτοκρατορία άλλαξε χέρια, και έσίγησε τὸ Χερουβικό στην Μεγάλη Έκκλησία, και ὁ Πορθητής εἰσήλθε στη Βασιλεύουσα, και έζησε ή Ρωμιοσύνη εκείνη τήν φρικτή, ως άλλη Μεγάλη Παρασκευή, ήμέρα της σφαγής και της λεηλασίας, όπου έρρεε άφθονο τὸ αίμα της θυσίας τῶν άμνῶν τῶν άμώμων πάνω στα μάρμαρα γύρω από τήν Αγία Σοφία.

Όμως, ή Μεγάλη Έκκλησία συνέλεξε τὶς αίμορροοῦσες σάρκες Της και τὰ πληγωμένα σπλάγχνα Της και έπесύναξε ως ή ὄρνις τὰ ὀρφανεμένα νοσία Της κάτω από τὶς τετρωμένες πτέρυγές Της για να τὰ προστατεύσει από τὸν κατατρεγμό και τὸν άφανισμό. Όλα είχαν χαθεῖ. Ὁ Αυτοκράτωρ ήταν νεκρός – μπορεί και ὄχι λέει ὁ θρύλος, ὄχι νεκρός, αλλά μαρμαρωμένος. Οί άρχοντες, ὅσοι επέζησαν, άλλοι αίχμαλωτίσθηκαν και άλλοι πουλήθηκαν στα σκλαβοπάζαρα και άλλοι, σάν εκείνο τὸ παλικαρόπουλο τὸν γιό του Φραντζή, ἄς μὴν τὸ ξεστομίσουμε τί μαύρη συμφορά τοὺς βρήκε.

Μόνον ή Έκκλησία απέμεινε και σὲ λίγο ὁ Κατακτητής ὀρίζει να έκλεγεί Πατριάρχης ὁ σπουδαῖος Γεννάδιος και τὸ γένος εύρίσκει προστάτη και ὁδηγὸ πάλι και οί Ρωμιοὶ παίρνουν μιὰ κάποια ανάσα και ξαναβρίσκουν τήν έλπίδα τους. Ὁ Πατριάρχης τοῦ Γένους φορᾷ τώρα, ὄχι μόνο τὸ μοναχικό του τριβώνιο αλλά τήν βασιλική πορφύρα, μιὰ πορφύρα αίματόβαπτη, βαριά σάν τὸ μολύβι και πυρωμένη σάν τὸ σίδηρο, διότι κουβαλᾷ ὅλα τὰ βάσανα και τοὺς καῦμούς τῶν σκλαβωμένων. Κατὰ τὸν έπιφανή Βυζαντινολόγο Στήβεν Ράνσιμαν: «Ο Πατριάρχης, ως έπικεφαλής τοῦ Ὁρθοδόξου millet, σὲ κάποιο βαθμὸ ήταν διάδοχος τοῦ Αυτοκράτορα» [Steven Ranciman, *Ἡ Μεγάλη Έκκλησία έν Αἰχμαλωσίᾳ*, Έκδ. Γκοβόστη, Αθήνα 2010, σ. 207.]. Κάθε άλλο όμως παρὰ αυτοκρατορικός ήταν ὁ θρόνος τοῦ Πατριάρχου. Ἡ σπάθη και ή άγχόνη τοῦ κατακτητοῦ έπεκρέμαντο υπεράνω της κεφαλής του. Και ή άγωνία τοῦ έκάστοτε Πατριάρχου ήταν να σωθεῖ

τὸ Γένος, νὰ διατηρηθεῖ ἡ γλῶσσα, νὰ κρατηθεῖ ἡ πίστις, μὲ ὅποιες θυσίαι καὶ ὅλα τὰ τιμήματα ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ προκύψουν, ἀκόμη καὶ μὲ τὴ θυσία καὶ τὸ θάνατο.

Αὐτῆς τῆς Παραδόσεως κληροῦχος καὶ πανάξιος διάδοχος καὶ φύλακας εἶναι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ὁ Πάνυ, ὁ πνευματικὸς πατέρας καὶ ἡγέτης τοῦ Γένους τῶν Ὁρθοδόξων, ὁ ὁποῖος σηκώνει τὸ δικὸν του σταυρὸ καὶ μὲ θυσίαι καὶ πικρίαι πολλὰς ὁδηγεῖ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στὴν ἐπόμενη ἡμέρα. Ἐξελέγη σάν σήμερα, τὴν εὐλογημένη ἡμέρα τῆς 22ας Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1991 καὶ ἀπὸ τότε παρέλαβε καὶ ἀνέλαβε τὸ σταυρὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Γι' αὐτὸ εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν πνευματικὸς πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ πρῶτος τῆς ἱερωσύνης τῶν Ὁρθοδόξων. Καὶ ποῖο εἶναι ἐκεῖνο τὸ πρῶτιστο καὶ τὸ βασικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς πατρότητός του; Ἡ ἀγάπη, ὅπως αὐτὴ διδάσκεται ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀγάπη εἶναι σίγουρα ἐκεῖνο τὸ χαρακτηριστικὸ στοιχεῖο τοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, τὸ ὁποῖο ὑπερτερεῖ πάντων τῶν ὑπολοίπων, διότι αὐτὸ εἶναι, ὅπως εἶπαμε, τὸ συστατικὸ στοιχεῖο τῆς πατρότητας καὶ τῆς πατρικῆς καρδίας τοῦ Πατριάρχου μας. Ἀσφαλῶς, δὲν πρόκειται περὶ χαρακτηριστικοῦ, ἀλλὰ περὶ καταστάσεως τῆς ὑπάρξεως, περὶ τρόπου ζωῆς καὶ πολιτείας. Περὶ ἐμπειρίας. Ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος πορεύεται τὴν ὁδὸ τῆς αἱματηρᾶς διακονίας Του μὲ ἀπόλυτο καὶ βασικὸ κριτήριον τὴν ἀγάπην. Ἀγάπη πρὸς ὅλους χωρὶς διακρίσεις καὶ κρατούμενα, πρὸς ἀνωνύμους καὶ ἐπωνύμους, ἀσήμαντους καὶ σημαντικούς, ἐναρέτους καὶ ἁμαρτωλούς, φίλους καὶ ἐχθρούς... Διότι ἔτσι εἶναι ἕνας πατέρας, ἀφοῦ ἡ πραγματικὴ καὶ γνησίᾳ ἀγάπη «προσφέρει χωρὶς νὰ προσδοκᾷ ἀνταπόδοσιν, βλέπει τὸν κεκρυμμένον εἰς τὸν βόρβορον μαργαρίτην τῆς ἀπεικονίσεως τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐστιγματισμένης μὲν διὰ πλήθους πταισμάτων, ἀλλὰ ἀνακλώσης τὴν ἄρρητον δόξαν τοῦ ἀρχετύπου, ἐναγκαλίζεται τὸν γεγηρακότα ἀσθενῆ καὶ ἀνακαινίζει ὡς ἄετοῦ τὴν νεότητα αὐτοῦ, ἀναμορφώνει εἰς τὸν μὴ ἔχοντα οὐδὲ εἶδος οὐδὲ κάλλος τὴν ἀρχαίαν καὶ ἀπερινόητον πρωτότυπον ὡραιότητα, προσλαμβάνει τὸ ἀσθενὲς καὶ παλαιὸν καὶ ἐνδύει αὐτὸ διὰ τῆς ὑγείας καὶ νεότητος, καὶ ἐν γένει ὡς πῦρ καθαῖρον ἀφόβως καὶ διαβλέπον ἐπέκεινα τῶν παραμορφωτικῶν φίλτρων, τὰ ὁποῖα περιβάλλουν ὡς φύλλα συκῆς, ὡς ράκη καὶ ὡς ἔλκη τὴν προσωπικὴν ὄντοτητα τοῦ ἀδελφοῦ, ἀποκαθαίρει καὶ ὑπὲρ χιόντα λευκαίνει αὐτὴν καὶ ποθεῖ τὴν μεθ' αὐτῆς κοινωνίαν»[Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, Ἡ Ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει, Ἐκδ. Ἀρμός, Ἀθήνα 2001, σ. 17-18.], ὅπως χαρακτηριστικὰ ἀναφέρει ὁ ἴδιος ὁ Παναγιώτατος σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ συγγράμματά του.

Ἐὰν κανεὶς ἀκουμπήσει στὸ στῆθος τοῦ Πατριάρχου θὰ ἀκούσει τὴν πατριαρχικὴ καρδιά του, ρυθμικὰ καὶ ἀδιάλειπτα νὰ ἐπαναλαμβάνει μία καὶ μόνη λέξη: «ΑΓΑΠΗ». Διότι ὁ Πανσέβαστος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης εἶναι ὅλος καρδιά

ἀγαπῶσα, καιομένη καὶ ἀναλωμένη ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Διότι ἡ ἀγάπη εἶναι τὸ μεῖζον, καὶ «οὐδέποτε ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις καταργηθήσεται» (Α΄ Κορ. 13, 8). Καὶ κατὰ τὰ σοφὰ πατριαρχικὰ λόγια «ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη... εἶναι ἀγάπη τελεία, καθολικὴ, ἀνυστερόβουλος, ἀνιδιοτελής, προσφέρουσα θυσιαζομένη καὶ ὄχι λαμβάνουσα. Εἶναι ἀγάπη μαρτυροῦσα τὸν μακαρίως δίδοντα Θεὸν καὶ θεοποιοῦσα τοὺς ἀντιπροσφέροντας τὴν λαμβανομένην ἀγάπην ἀνθρώπους»[Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, ὅπ.π., σ. 29-30.].

Ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε, οἱ διάστασεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῆς Ρωμιοσύνης εἶναι ἄπειρες καὶ τὸ ἴδιο ἄπειρες εἶναι καὶ οἱ πνευματικὲς διαστάσεις τοῦ Πρώτου τῆς Ρωμιοσύνης καὶ τοῦ Γένους καὶ δύσκολα μπορεῖ κάποιος νὰ περικλείσει σὲ σχήματα καὶ λέξεις αὐτὰ πὺν μόνον νοοῦνται καὶ ψηλαφοῦνται μὲ τὴν καρδιὰ καὶ μόνο.

Γιὰ τὴν οἰκονομία τοῦ χρόνου καὶ τοῦ περιορισμοῦ τῶν λέξεων τοῦ παρόντος κειμένου ὅμως, καθὼς καὶ τὸ περιοριστικὸ τοῦ θέματος θὰ προσπαθῶ νὰ καταθέσω ἐλάχιστα μόνο ψήγματα τῆς προσωπικότητος, τῆς διακονίας καὶ τῆς προσφορᾶς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὡς Πνευματικοῦ Πατρός. Εἶναι, λοιπόν, ὁ Πατριάρχης μας Πατὴρ τοῦ Γένους καὶ τῆς Ρωμιοσύνης ὡς ἤδη ἐλέχθη, ἀλλὰ Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ Πατὴρ Ἀνθρώπων καὶ Λαῶν, καὶ βεβαίως Πατὴρ τῆς Κτίσεως.

Πατὴρ τοῦ Γένους καὶ τῆς Ρωμιοσύνης.

Τὴν 29η Μαΐου 1453, Τρίτῃ τῆς Κυριακῆς τῶν Ἀγίων Πάντων, ἀνέτειλε ἡ ἡμέρα ἡ ἀποφρὰς καὶ δυσῶνυμος, ἡ ἡμέρα τῆς «δευτέρας βαβυλωνιακῆς αἰχμαλωσίας»[Μ. Γεδεών, Ἱστορία τῶν τοῦ Χριστοῦ Πενήτων, 1453-1913, Ἐν Ἀθήναις, 1939, τ. 1, σ. 18.], κατὰ τὸν πολὺ καὶ μέγα Γεδεών, ἡ ἡμέρα ὅπου «ἐάλω ἡ Πόλις» καὶ ἡ «Βασιλεία» ἐξέλιπε. Ὅμως, ἡ «Ἱερωσύνη» λαβωμένη, καθημαγμένη, αἰμόφυρτος καὶ ὀλολύζουσα ἐπέζησε γιὰ νὰ συνεχίσει νὰ ἀνάβει τὸ καντήλι τῆς Κυρὰ Δέσποινας πὺν θρηνεῖ γιὰ τὴν Πόλη Της καὶ ὁ Πατριάρχης νὰ φυλάττει τὰ ὅσια καὶ τὰ ἱερὰ τοῦ Γένους. Στὸ πρόσωπο, λοιπόν, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου διασώζεται ἡ συνέχεια τῆς Ρωμαϊκῆς Παράδοσης καὶ τῆς Ρωμιοσύνης, τοῦ οἰκουμενικοῦ Ἑλληνισμοῦ μὲ τὶς ἄπειρες διαστάσεις καὶ ἐκφάνσεις, ὁ ὁποῖος δὲν περιορίζεται μέσα στὰ στενὰ ὅρια τοῦ ἐλλαδοκεντρικοῦ Κράτους, ὅπως αὐτὸ διαμορφώνεται ἀπὸ τὸ Πρωτόκολλο τοῦ Λονδίνου καὶ ἐντεῦθεν διότι, ὅπως ἀκριβῶς τονίστηκε καὶ πάραπάνω, ἡ Ρωμιοσύνη εἶναι μέγεθος καὶ ποιότητα ὑπερεθνικὴ καὶ οἰκουμενικὴ. Καὶ στὸ πρόσωπο τοῦ Πατριάρχου τὸ Γένος θὰ ἀναγνωρίζει πάντα τὸν προστάτη καὶ Πατέρα του. Ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ἐδραῖος καὶ ἀμετακίνητος μὲ τὸ «μικρὸν ποίμνιόν» Του παραμένει στὴν Πόλη τῶν

όνειρων καὶ τῶν θρύλων ἀκοίμητος φύλακας τῶν τιμαλφῶν τῆς πίστεως καὶ Πατέρας στοργικὸς στὰ βάσανα καὶ τοὺς καημοὺς τῶν τέκνων τῆς Ρωμιοσύνης.

Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀτυχῶς στὶς μέρες μας ἡ «ἐκκλησιολογία» τοῦ ἐθνοφυλετισμοῦ ὀλοένα καὶ περισσότερο κερδίζει ἔδαφος σὲ μερικὲς ἐκ τῶν νεωτέρων Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, γεγονὸς ποὺ ἐδράζεται στὴ λογικὴ τῆς κοσμικῆς δυνάμεως, τῆς ἀριθμητικῆς ὑπεροχῆς καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἰσχύος καὶ ὅχι ἀσφαλῶς στὰ πιστεύματα τῆς Ἐκκλησίας. Ἀντιθέτως, ὁ Παναγιώτατος ἡμῶν Πατὴρ καὶ Δεσπότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐβάδισε ὅλα αὐτὰ τὰ ἔτη τῆς καλλικάρπου Πατριαρχείας Του καὶ βαζίζει πάντα μὲ κριτήριον τὴν γνήσια καὶ ἀπαραχάρακτη ἐκκλησιολογικὴ διδασκαλία τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως αὐτὴ ἔχει ἀποκρυσταλλωθεῖ στοὺς ἱεροὺς Κανόνες, τὴν Παράδοση καὶ τὴν Πράξη τῆς Ἐκκλησίας.

Αὐτὴν τὴν χριστοκεντρικὴ καὶ ἀγιοπνευματικὴ συνοδικὴ ἐκκλησιολογικὴ προοπτικὴ, ποὺ ἀναδεικνύει τὸν Πατριάρχη Βαρθολομαῖο Πατέρα Πνευματικὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀναρρήσεως Του στὸν Πρῶτον καὶ Ἀποστολικὸν Θρόνον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὑπηρετεῖ ἀπαρέγκλιτα, ὅπως ἄλλωστε μὲ ἔμφαση ὁ ἴδιος τόνισε στὴν μνημειώδη ἐνθρονιστήρια ὁμιλία Του: «Δηλοῦμεν ἐκ προοιμίων, ὅτι οὐχὶ ἀπλῶς μόνον τῇ κανονικῇ τάξει τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐπόμενοι καὶ ἰδιαιτέρως τὴν πολιὰν παράδοσιν καὶ πρᾶξιν τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας σεβόμενοι, ἀλλ' ἔτι πλέον ἐκ βιωματος ἱεροῦ στερρὰν πεποίθησιν ἔχοντες ἐπὶ τὴν ἀναντικατάστατον ἀξίαν τῆς συνοδικότητος, δι' ἧς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον λαλεῖ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, πορευσόμεθα ὑπὸ τὸ φῶς αὐτῆς καὶ μόνον, ἐν τοῖς πλαισίοις αὐτῆς καὶ τῇ κανονικῇ αὐτῆς λειτουργίᾳ, ὁμοψύχως μετὰ τῶν τιμιωτάτων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν τὴν ὁδὸν τῆς διακονίας τῆς Ἐκκλησίας»[Λόγος Ἐνθρονιστήριος τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου Α', (2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1992).].

Πάμπολλα θὰ μπορούσαν νὰ εἰπωθοῦν γιὰ τὴν προσφορὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου στὸ πεδίο τῆς ἐκκλησιολογίας, θὰ ἀναφερθῶ μόνον σὲ ἓνα καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὴν Ἀγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο τῆς Κρήτης τὸ 2016 σὲ συνέχεια τῶν μεγάλων Συνόδων τῶν παρελθόντων αἰώνων. Ἡ Ἀγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος ὑπῆρξε καρπὸς κοπιώδους προετοιμασίας πολλῶν δεκαετιῶν ἀλλὰ καὶ προσωπικὸ κατόρθωμα τοῦ Παναγιωτάτου, δίχως τὴν καθοριστικὴ συμβολὴ καὶ τὸ προσωπικὸ κῦρος, τὴν ἀποφασιστικότητά καὶ τὴν μέριμνα τοῦ Ὁποίου δὲν θὰ εἶχε ποτὲ πραγματοποιηθεῖ ἀλλὰ θὰ παρέμενε ἀκόμα ἓνα μακρινὸ ὄνειρο. Ὅμως, ἡ Μεγάλη Σύνοδος εἶναι γεγονὸς καὶ ἡ ἱστορία τὸ ἔχει ἤδη πιστώσει στὸν ἀκαταπόνητο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Βαρθολομαῖο. Αὐτὴ καὶ μόνον ἡ συνεισφορὰ

τοῦ Πατριάρχου στὸ σύγχρονο ἐκκλησιαστικὸ γίγνεσθαι καὶ στὴν ἐκκλησιολογικὴ συνείδηση τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὸν κατατάσσει στοὺς μεγίστους Πνευματικοὺς πατέρες.

Πατὴρ Ἀνθρώπων καὶ Λαῶν.

Ὅσοι εἴχαμε τὴν εὐνοία καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ νὰ ἀναστεφόμεστε ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Βαρθολομαῖο μπορούμε νὰ μαρτυρήσουμε καὶ «ὁ ἑωρακῶς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, κάκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύσητε»[Ἰω. 19, 35], ὅτι ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος εἶναι γιὰ ὅλους ὁ στοργικὸς Πνευματικὸς Πατέρας ποὺ ἀγωνιᾷ, μεριμνᾷ καὶ ὀδυνᾷται γιὰ τὰ τέκνα Του• εἶναι ὁ ὑπομονετικὸς καὶ συγχωρητικὸς Πατέρας ποὺ μακροθυμεῖ καὶ ἀνέχεται τὶς πολλὰς μας ἀδυναμίες, τὰ λάθη καὶ τὶς ἁμαρτίες• εἶναι ὁ στιβαρὸς ἐκεῖνος Πατέρας ποὺ πάνω Του μπορούμε νὰ ἀκουμπήσουμε τὰ κρίματά μας καὶ νὰ βροῦμε τὸ κουράγιο καὶ τὴ δύναμη νὰ συνεχίσουμε στὸν δύσκολο ἀγῶνα τοῦ ὁ καθένας• εἶναι ὁ Πατέρας ποὺ ἀνοίγει τὴν ἀγκαλιά Του γιὰ νὰ ὑποδεχτεῖ τὸν πλανεμένο καὶ ἄσωτο υἱό.

Καί, βεβαίως, ὅλα αὐτὰ δὲν ἰσχύουν μόνο στὸ προσωπικὸ ἐπίπεδο. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ἔχει ἀναδειχθεῖ Πατέρας πραγματικὸς ὀλοκλήρων Λαῶν, ὅπως ἔκανε μὲ τὸν Οὐκρανικὸ Λαό, καὶ τὴν παραχώρηση Αὐτοκεφαλίας καὶ τὴν ἐπαναφορὰ στὴν ἀγκαλιά τῆς Ἐκκλησίας ἑκατομμυρίων ἀδελφῶν μας, οἱ ὁποῖοι βρίσκονταν σὲ σχίσμα. Ὅλοι γνωρίζετε ὅτι ἡ ἀδυναμία ἢ ἡ ἀδιαφορία τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας νὰ δώσει λύση στὸ Οὐκρανικὸ πρόβλημα, παρὰ τὶς ἐπανειλημμένες ἐκκλήσεις τῶν Οὐκρανικῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν ὀδήγησε τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Βαρθολομαῖο νὰ παραχωρήσει τὸ 2019 τὴν «Αὐτοκεφαλία» στὴν Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας, μόνος Αὐτὸς ἄνευ τῆς συνδρομῆς ἢ τῆς συναινέσεως οἰασδήτινος ἄλλης Ἐκκλησίας, ὡς εἶχε τὸ κανονικὸ δικαίωμα, ὅπως ἐξ ἄλλου μαρτυρᾷ ἡ πράξη τῆς Ἐκκλησίας καὶ γιὰ τὴν περίπτωση ὅλων τῶν νεοπαγῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, σύμφωνα μὲ τὶς ἱεροκανονικὲς προνομίες ποὺ τοῦ ἐπεδεψίλευσαν οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι καὶ ἡ μακραίωνη πράξη τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅμοίως, καὶ στὴν περίπτωση τοῦ γειτονικοῦ Λαοῦ τοῦ Κράτους τῆς Βορείου Μακεδονίας, ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ἀνεδείχθη Πατὴρ μέγας καὶ εὐεργέτης τοῦ Λαοῦ αὐτοῦ, ἀφοῦ μὲ τὴ σοφία καὶ τὴ σύνεση ποὺ τὸν διακρίνει τὸν Μάιο τοῦ 2022 δέχτηκε σὲ εὐχαριστιακὴ κοινωνία τὴν Ἱεραρχία, τὸν κλῆρο καὶ τὸν Λαὸ τῆς Χώρας καὶ θεράπευσε τὸ μακροχρόνιο καὶ κακοφορμισμένον σχίσμα ποὺ σοβοῦσε ἀπὸ δεκαετίες.

Πατὴρ τῆς Κτίσεως.

Εἶναι ἀναντίρρητο ὅτι ἐδῶ καὶ πολλὰς δεκαετίες, ἤδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ αἰοιδίμου Πατριάρχου Δημητρίου, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖο εἶχε ἀναλάβει πολὺ σημαντικὰς πρωτοβουλίας γιὰ τὴν προστασία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος ὅμως, ἡ ἀνάρρηση τοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου στὸν Ἀποστολικὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπῆρξε τὸ γεγονός ποὺ καθιέρωσε στὸ παγκόσμιον γίνεσθαι τὸ θεσμὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς ἐνὸς ἐκ τῶν φορέων διεθνoῦς ἐμβελείας καὶ κύρους στὸν τομέα τῆς προστασίας τοῦ οἰκοσυστήματος καὶ τῆς Κτίσεως.

Ἡ θεολογία τῆς τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου γιὰ τὸ φυσικὸ περιβάλλον συμπυκνώνεται, φρονῶ ταπεινῶς, στὸ «Σεπτὸν Πατριαρχικὸν Μήνυμα ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ προσευχῆς ὑπὲρ τῆς Προστασίας τοῦ Φυσικοῦ Περιβάλλοντος» τῆς 1ης/09/2014. Ἀναφέρεται χαρακτηριστικῶς: «Ἡ ἄνευ φραγμῶν ληστρική ἐκμετάλλευσις τῶν φυσικῶν πόρων τῆς δημιουργίας, ἀποτελοῦσα τὴν κυρίαν αἰτίαν καταστροφῆς τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, εἶναι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς θεολογίας, τῆς τέχνης καὶ τῆς λογοτεχνίας ἀποτέλεσμα πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου, παρακοῆς πρὸς τὴν ἐντολήν τοῦ Κυρίου καὶ μὴ συμμορφώσεως πρὸς τὸ Θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἐκκλησία παρέχει τὸ ἀντίδοτον διὰ τὴν θεραπείαν τῶν οἰκολογικῶν προβλημάτων, καλοῦσα τοὺς πάντας εἰς ἀποκατάστασιν τῆς εἰκόνης τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἀρχαῖον, τὸ πρωτότυπον κάλλος. Ἡ ἀνόρθωσις τῆς πεπτωκυῖας φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, τῇ ἐπιπνοίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τῇ μετοχῇ εἰς τὰς δωρεὰς αὐτοῦ, ἀποκαθιστᾷ καὶ τὴν ἁρμονικὴν σχέσιν τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν κτίσιν καὶ τὴν δημιουργίαν, τὴν ὁποίαν ἐποίησεν ὁ Θεὸς πρὸς χαράν, τέρψιν καὶ ἀπόλαυσιν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀναγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὸν ἴδιον, τὸν Πλάστην»[Σεπτὸν Πατριαρχικὸν Μήνυμα ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ προσευχῆς ὑπὲρ τῆς Προστασίας τοῦ Φυσικοῦ Περιβάλλοντος (01/09/2014), (ἀπὸ τὸν ἐπίσημο Διαδικτυακὸν τόπον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου: <http://www.ec-patr.org>).].

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ὁ Ἰμβριος, «ὁ Πράσινος Πατριάρχης» ὅπως πολὺ ἐπιτυχῶς ἔχει χαρακτηριστεῖ, ὡς «ἱερεὺς τῆς Κτίσεως» ἐργάζεται γιὰ τὴν συμφιλίωσιν ἀνθρώπου καὶ περιβάλλοντος καὶ τὴν προστασία τῆς Κτίσεως, ἡ ὁποία ὡς δημιούγημα τοῦ Θεοῦ εἶναι καὶ σεβαστὴ καὶ ἱερή, χωρὶς ὅμως ὅλη αὐτὴ ἡ ἐργώδης προσπάθεια νὰ εἶναι ἀπλῶς ἓνας ἀκτιβισμὸς ὑπὲρ τοῦ περιβάλλοντος ἀλλὰ τελεσιουργεῖται σὲ μιὰ προοπτικὴ ἐκκλησιοκεντρικὴ καὶ εὐχαριστικοκεντρικὴ, πρᾶγμα ποὺ καθιστᾷ τὸν Πατριάρχη Βαρθολομαῖο ὄχι ἀπλῶς ἄνθρωπο μὲ οἰκολογικὰς εὐαισθησίαις καὶ ἀνησυχίαις ἀλλὰ Πατέρα τῆς Κτίσεως.

Μὲ αὐτὰς τὶς ταπεινὰς σκέψεις, σίγουρα ὄχι ἀντάξιες τῆς προσωπικότητος καὶ τῆς

προσφορᾶς τοῦ κοινοῦ Πατρὸς πάντων ἡμῶν, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, ἐπιχείρησα νὰ ψηλαφίσω τὴν ἱερά προσωπικότητα τοῦ Πατριάρχου τοῦ Γένους καὶ νὰ ἀγγίξω ἔστω καὶ ἀκροθιγῶς, τὴν ἔννοια καὶ τὴν ἰδέα τῆς Ρωμιοσύνης καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Αὐτὸ ποὺ θέλω νὰ καταδείξω συμπερασματικὰ εἶναι ὅτι κάθε προσπάθεια ἀναζητήσεως τῶν ριζομάτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ μας θὰ πρέπει νὰ ἀποτελεῖ μιὰ μαρτυρία ἐλληνικῆς ρωμαϊκῆς φωνῆς μέσα στὶς πολλὲς φωνὲς καὶ τὶς ἀναρθρες κραυγές τοῦ σύγχρονου «ἐλλαδισμοῦ». Ἡ ὁποιαδήποτε ἀναφορὰ στὴν ρωμαϊκὴ ταυτότητα τοῦ Γένους μας καὶ στὸ σεπτὸ πρόσωπο τοῦ Πατριάρχου μας, θὰ πρέπει νὰ καταδεικνύει τὴν ἀδιάψευστη μαρτυρία ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἐξακολουθεῖ, παρὰ τὸ «δύστηνον» τῶν καιρῶν, νὰ ἔχει οἰκουμενικὸ ὀφθαλμὸ καὶ παλλομένη γιὰ ὅλο τὸν κόσμον καρδιά, ὑπενθυμίζοντάς μας ὅτι ἄλλο εἶναι ἡ παγκοσμιοποίηση κι ἄλλο ἡ οἰκουμενικότητα. Ἄλλο εἶναι ἡ Ρωμιοσύνη κι ἄλλο εἶναι ὁ ἐθνοφυλετισμὸς καὶ ὁ «ἐλλαδισμός».

Σήμερα τὸ Πατριαρχεῖο εἶναι ἓνας τόπος στενός, φτωχικὸς καὶ πραγματικὰ σταυρωμένος. Ἀλλὰ πάντοτε ἔτσι ἦταν διότι αὐτὸ εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς Ρωμιοσύνης. «Κι ὁ Πατριάρχης εἶναι πατέρας καὶ ποιμένας. Δὲν εἶναι πολιτικὸ πρόσωπο οὔτε ποτὲ ἐζήλωσε τὴ δόξα καὶ τὴ δύναμη τῶν πολιτικῶν»[Ἀποστόλου (Δανιηλίδη), Μητροπολίτου Γέροντος Δέρκων, Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ὁ Α΄, Ἐκδόσεις «Τέρτιος», 1η Ἑκδοση, Κατερίνη 1992, σελ. 94-95.]. Καὶ τὸ ταπεινὸ μας Φανάρι δὲν ἐπεδίωξε ποτὲ νὰ μοιάσει στὰ Βουλευτικὰ κτήρια ἢ στὰ μεγαλόπρεπα ἀνάκτορα τῶν Τσάρων. Ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, ποὺ εἶναι ἀπεριόριστα συνετός, ἐνσαρκώνει ἐκεῖνα τὰ ὀρθόδοξα χαρίσματα, τὰ ὁποῖα, ἐνῶ φαίνεται νὰ εἶναι σήμερα παραγκωνισμένα, ἀποδεικνύονται παντοδύναμα. Τὸ Πατριαρχεῖο, παρὰ τὴ στενότητά του, σοῦ δίνει ὀξυγόνο καὶ ἀνασαίνει μιὰ ἐκπληκτικὴ εὐρύτητα ζωῆς. Μέσα στοὺς τέσσερις τοίχους ἔχεις τὴν αἴσθηση ἑνὸς οἰκουμενικοῦ καὶ ἀπεριόριστου χώρου. Ἔτσι, εἴτε τὸ θέλουμε εἴτε ὄχι, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀποκαλύπτει τὴν ἀσύγχυτὴ ἔνωση τοῦ οὐρανοῦ μὲ τὴ γῆ καὶ δίνει σάρκα στὸ δόγμα τῆς Χαλκηδόνας. Ὅσο τὸ φτωχικὸ καὶ πραγματικὰ ἐσταυρωμένο Φανάρι ἐξακολουθεῖ νὰ ζεῖ στὶς διαστάσεις τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἐνσαρκώνοντας τὴν Οἰκουμενικότητα τῆς Ὁρθοδοξίας ὡς ὁλότητα ἀληθείας καὶ ζωῆς, οὔτε ὁ Τοῦρκος, οὔτε ὁ Μόσχοβος, οὔτε ἡ μυωπία τῶν «ἐλλαδιτῶν» θὰ μπορέσει νὰ τὸ μειώσῃ[Χρήστου Γιανναρά, Τό Προνόμιο τῆς Ἀπελπισίας, Σημειώσεις γιὰ μιὰ κριτικὴ ἀναμέτρηση μὲ τὸ ἀδιέξοδο τοῦ δυτικοῦ ἢ καταναλωτικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν αὐτοσυνειδησία τῆς Ὁρθοδοξίας, Ἐκδόσεις Γρηγόρη, 1η Ἑκδοση, Ἀθήνα 1973, σελ. 105.]. Γιατὶ εἶναι πλέον χιλιομαρτυруμένο ἀπὸ τὴν ἱστορία ὅτι ὁ Ἑλληνας Ρωμιὸς δὲν μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι ὀρθόδοξος καὶ ὅτι τὸ κέντρο τῆς Οἰκουμενικῆς Ἑλληνικῆς Ρωμιοσύνης δὲν μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι τὸ Οἰκουμενικὸ μας Πατριαρχεῖο[Μακαρίου Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας, Εἰσήγηση σὲ

ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα μὲ γενικὸ θέμα: «Τὴ Ρωμιοσύνη μὴν τὴν κλαῖς – Σὲ ἀναζήτηση τῶν ριζωμάτων τῆς ταυτότητας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ μας», ποὺ πραγματοποιήθηκε ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τὴν εὐλογία τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, στὸ Ἡράκλειο Κρήτης, 17 Νοεμβρίου 2018.].

Εἰς πολλὰ ἔτη Παναγιώτατε πάτερ καὶ Δέσποτα!